

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Zelfevaluatie-instrument

Handreiking evaluatie systeem oefeningen
en GRIP 3/4-incidenten

Inhoud

Voorwoord	3
Algemeen	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Beschrijving van de bijlagen op de website	7
1.3 Leeswijzer	9
1.4 Schematische weergave van het zelfevaluatie-instrument (ZEI)	10
1.5 Beschrijving Toetsingskader Rampenbestrijding op Orde	11
Systeemoefening	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Rollen van de veiligheidsregio en de Inspectie Veiligheid en Justitie	14
2.2.1 Voorbereiding van de systeemoefening	14
2.2.2 Uitvoering van de systeemoefening	16
2.2.3 Evaluatie van de systeemoefening	17
GRIP 3/4-incident	21
3.1 Inleiding	21
3.2 Rollen van de veiligheidsregio en de Inspectie Veiligheid en Justitie	22
3.2.1 Evaluatie van het incident	22
3.2.2 Kwalitatieve steekproeven door de Inspectie Veiligheid en Justitie	27
Overzicht van bijlagen op de website	28

Voorwoord

Voor u ligt het zelfevaluatie-instrument dat de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ, hierna 'Inspectie') heeft ontwikkeld. Met behulp van dit instrument kunnen de veiligheidsregio's zelfstandig hun jaarlijkse systeemoefening en GRIP 3/4-incidenten evalueren. De Inspectie wil met dit zelfevaluatie-instrument de kennis en ervaringen delen die zij de afgelopen jaren heeft opgedaan bij haar (RADAR)onderzoeken.

Dit zelfevaluatie-instrument maakt onderdeel uit van het vervolgtraject dat de Inspectie heeft ingezet na het verschijnen van 'De Staat van de Rampenbestrijding – Rampenbestrijding op Orde eind 2009'. In een Inspectie-brief van 10 november 2010 is uw veiligheidsregio hierover geïnformeerd. De kern van dit vervolgtraject is dat de Inspectie structureel informatie verzamelt over de kwaliteit van de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Nederland. In opdracht van de Minister van Veiligheid en Justitie zal de Inspectie wederom over deze kwaliteit rapporteren in de volgende 'Staten', alsmede in de tussen-rapportages van deze 'Staten'.

Eén van de manieren om informatie te verzamelen ten behoeve van de volgende 'Staat' is het analyseren van de zelfevaluatierapporten van de veiligheidsregio's (mits deze rapporten voldoen aan de eisen die in dit instrument worden genoemd).

Op verzoek van de veiligheidsregio's ondersteunt de Inspectie bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van een systeemoefening en bij de evaluatie van GRIP 3/4-incidenten. Het aanbieden van dit zelfevaluatie-instrument is daarbij de eerste stap. In dit instrument leest u hoe de Inspectie verdere invulling aan deze ondersteuning kan geven.

De Inspectie hoopt u als veiligheidsregio met dit zelfevaluatie-instrument een praktisch handvat te bieden voor het uitvoeren van evaluaties.

Het hoofd van de Inspectie Veiligheid en Justitie,

J.G. Bos

Algemeen

1.1 Inleiding

Het inzichtelijk maken van de kwaliteit van de rampenbestrijding is primair een regionale verantwoordelijkheid. Deze verantwoordelijkheid is expliciet wettelijk verankerd in artikel 2.5.1 van het Besluit veiligheidsregio's:

'Het bestuur van de veiligheidsregio draagt er zorg voor dat de onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing jaarlijks gezamenlijk een oefening houden met een fictieve ramp of crisis.'

In de Nota van Toelichting bij dit Besluit wordt beschreven waaraan deze oefening, door de Inspectie 'systeem oefening' genoemd, moet voldoen:

'Tijdens de jaarlijkse oefening wordt door de regio onder realistische omstandigheden beproefd of de hoofdstructuur in zijn geheel goed functioneert. De hoofdstructuur kan alleen in zijn geheel goed functioneren als de afzonderlijke onderdelen goed functioneren en samenwerken. De eisen aan het oefenen van de functionarissen zijn uitgewerkt in of krachtens het Besluit personeel veiligheidsregio's. De crisispartners kunnen eveneens bij de oefeningen worden betrokken.'

Het is de verantwoordelijkheid van de Inspectie om toezicht te houden op de naleving van dit artikel. Zij rapporteert in de volgende 'Staat van de Rampenbestrijding' in hoeverre de veiligheidsregio's voldoen aan de hierboven beschreven wettelijke verplichting.

Daarnaast is het de verantwoordelijkheid van de Inspectie om in de volgende 'Staat' een actueel beeld te schetsen van de kwaliteit van de rampenbestrijding door de veiligheidsregio's. Dit beeld wordt onder andere gebaseerd op evaluatierapporten van systeem oefeningen en GRIP 3/4-incidenten. Deze rapporten worden opgesteld door de veiligheidsregio's (mits de Inspectie besluit zelf geen evaluatieonderzoek te starten). Met een gecombineerde vorm van ondersteuning en toezicht door de Inspectie kan de voorheen gebruikelijke separate praktijktoets geheel of gedeeltelijk vervangen worden.

De Inspectie gebruikt zelfevaluatierapporten ter input voor de volgende 'Staat' wanneer inzichtelijk is:

- in hoeverre de veiligheidsregio voldoet aan de eisen uit het Besluit veiligheidsregio's; en
- in hoeverre de veiligheidsregio vooruitgang heeft geboekt op de verbeterpunten uit de vorige 'Staat'; en
- wanneer het bestuur van de desbetreffende veiligheidsregio het zelfevaluatierapport heeft vastgesteld.

De documenten waarnaar in een zelfevaluatierapport verwezen wordt, dienen ter validatie beschikbaar te zijn voor de Inspectie.

Om veiligheidsregio's te ondersteunen bij het opstellen van een zelfevaluatierapport dat aan bovenstaande eisen voldoet, biedt de Inspectie als handreiking dit zelfevaluatie-instrument aan. Het zelfevaluatie-instrument bestaat uit twee onderdelen:

- het eerste deel is een algemene beschrijving van het zelfevaluatie-instrument dat u nu in handen heeft; en
- het tweede deel bevat alle bijlagen die veiligheidsregio's kunnen gebruiken bij de evaluatie van een systeem oefening of een GRIP 3/4-incident¹. Dit tweede deel is te downloaden via de website van de Inspectie (www.ivenj.nl). Het bevat onder andere waarnemersvragen, observatielijsten, een 'groslijst' met evaluatievragen, een logboek voor de systeem oefening en een format voor de rapportage.

De formats zijn ontwikkeld en uitgebreid getest door de Inspectie en hebben hun nut bewezen. Het gebruik van deze documenten is echter niet verplicht. Zolang het evaluatierapport voldoet aan de eisen die de Inspectie eraan stelt, is de veiligheidsregio vrij om (delen van) haar eigen formats te gebruiken.

Tot slot: een veiligheidsregio kan er voor kiezen om de uitvoering van de evaluatie in dit kader (gedeeltelijk) uit te besteden aan een externe evaluator. De verantwoordelijkheid voor het zelfevaluatierapport blijft echter altijd liggen bij de veiligheidsregio.

¹ Daarnaast zijn er bijlagen opgenomen die gebruikt kunnen worden als hulpmiddel bij de voorbereiding en de uitvoering van een systeem oefening.

1.2 Beschrijving van de bijlagen op de website

Bijlage A: Toetsingskader Rampenbestrijding op Orde

Een wezenlijk onderdeel van de onderzoeksmethodiek achter de 'Staat van de Rampenbestrijding' wordt gevormd door het 'Toetsingskader Rampenbestrijding Op Orde'. Dit document is gebaseerd op de vereisten uit de Wet- en Besluit veiligheidsregio's en aanvullende toetspunten van de Inspectie. Het kan worden gebruikt om de wettelijke eisen en prestaties tijdens incidenten en oefeningen inzichtelijk te maken en te beoordelen.

Bijlage B: Format rapportage

Dit document is een invuldocument. De veiligheidsregio kan het invullen met haar gegevens uit de evaluatie. Het document is gebaseerd op het format van de evaluatieverslagen van de Inspectie. Het gebruik van dit document is, zoals ook geldt voor de andere documenten, geen verplichting: de veiligheidsregio mag ook haar eigen format hanteren.

Bijlage C: Benodigde documenten na afloop van een toets of incident

Deze bijlage bevat een lijst met documenten die gebruikt kunnen worden bij de evaluatie van een oefening of incident. De Inspectie adviseert om de documenten van deze lijst te verzamelen, omdat ze noodzakelijk zijn om vast te stellen of en in hoeverre de normen uit het Besluit veiligheidsregio's worden behaald. De documenten op deze lijst worden tevens opgevraagd door de Inspectie, om:

1. in het geval van een incident een eerste beeld te vormen en vast te stellen of de Inspectie zelf een incident- of evaluatieonderzoek zal starten; en om
2. in een later stadium het zelfevaluatierapport van een oefening of incident te kunnen valideren.

Bijlage D: Waarnemerinstructies

Dit document bevat een beschrijving van de werkwijze van waarnemers tijdens (systeem) oefeningen. Er wordt een praktische instructie gegeven aan waarnemers en er wordt ingegaan op de relevantie van het waarnemen bij het betreffende operationele onderdeel. Wanneer de instructies worden opgevolgd, is er na afloop van de oefening een duidelijk beeld van het proces dat zich heeft afgespeeld.

Bijlage E: Observatievragen

Om gericht te kunnen waarnemen, zijn er vragen opgesteld die waarnemers een handvat bieden bij hun taakuitvoering. Het doel hiervan is om de waarnemer op een effectieve manier te laten werken en de juiste informatie voor de evaluatie te laten noteren. De observatievragen zijn gericht op de onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding (Meldkamer, CoPI, ROT, Team Bevolkingszorg, GBT en RBT).

Bijlage F: Groslijst

De groslijst met vragen voor de zelfevaluatie is een hulpmiddel om ervoor te zorgen dat alle aspecten in een zelfevaluatierapport aan de orde komen die de Inspectie opgenomen wil zien. De groslijst geeft in de ogen van de Inspectie een eerste indruk van de vragen die gesteld kunnen worden binnen het evaluatieproces.

Bijlage G: Logboek Praktijktoets

In dit overzicht schrijft een waarnemer op wat hij/zij waarneemt: hij/zij zal aangeven wie in welke functie op welk tijdstip welke handeling verricht.

Bijlage H: Checklist activiteiten

Het opzetten van een systeem oefening vergt veel tijd en voorbereiding. Dit overzicht laat per fase zien wat er moet gebeuren en welke tijd daarmee gemoeid is voor een medewerker. Door het hanteren van dit document kan de veiligheidsregio inschatten hoeveel uren en capaciteit ze kwijt is aan het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van een systeem oefening.

Bijlage I: Protocol Kwalitatieve Steekproeven

Dit protocol geeft inzicht in de werkwijze van de Inspectie bij het trekken van kwalitatieve steekproeven.

Bijlage J: Methodologisch Kader Kwalitatieve Steekproeven

Dit document beschrijft welke methodiek de Inspectie hanteert bij het trekken van kwalitatieve steekproeven.

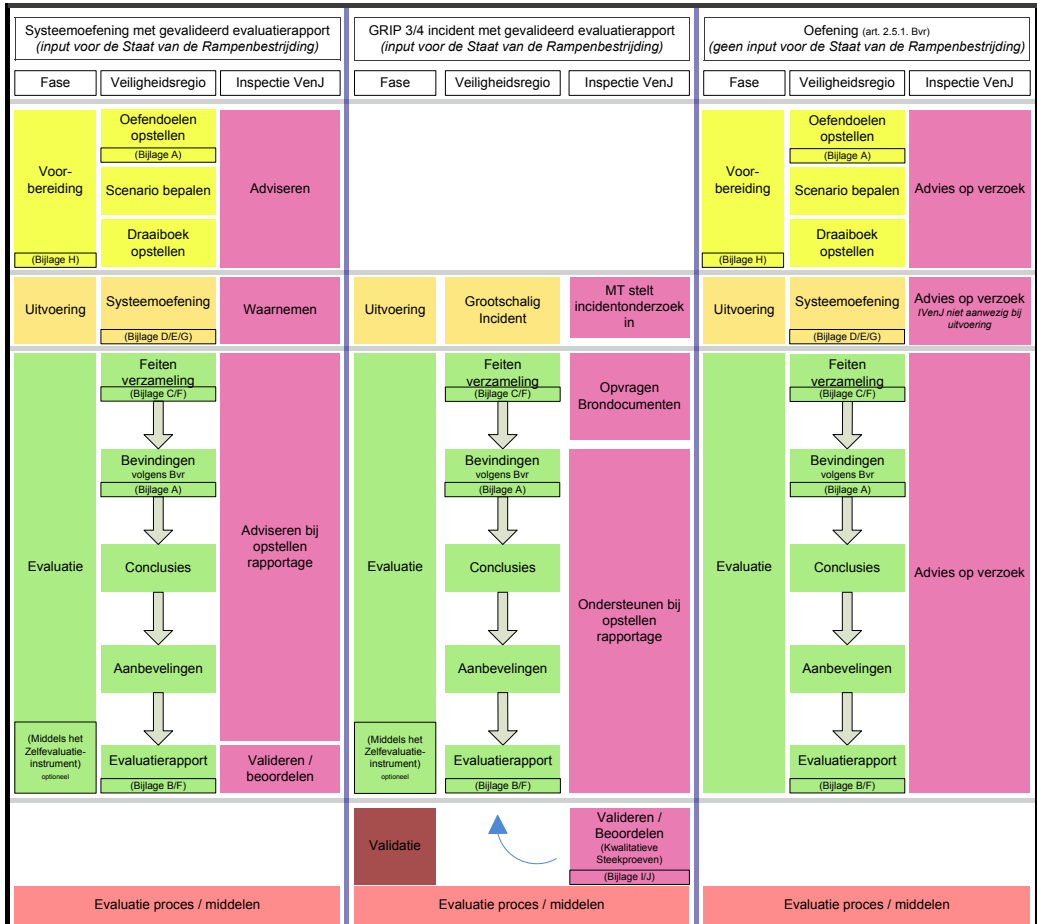
1.3 Leeswijzer

Voor u ligt het eerste deel van het zelfevaluatie-instrument: de algemene beschrijving. Zoals in de inleiding staat beschreven, is het tweede deel van het zelfevaluatie-instrument (de bijlagen) te vinden op de website van de Inspectie (www.ivenj.nl).

Dit eerste deel van het instrument bestaat uit een voorwoord en drie hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk bestaat, zoals u reeds heeft kunnen lezen, uit een inleiding en een beschrijving van de bijlagen die op de website van de Inspectie te vinden zijn. Na deze leeswijzer vindt u een schematische weergave van het zelfevaluatie-instrument. Het eerste hoofdstuk wordt afgesloten met een beschrijving van het 'Toetsingskader Rampenbestrijding op Orde'.

In het tweede hoofdstuk wordt het voorbereidings-, uitvoerings- en evaluatieproces beschreven van de systeem oefening die elke veiligheidsregio jaarlijks dient te organiseren. Er wordt bij elke fase toegelicht wat de rol van de veiligheidsregio en de Inspectie is. In het derde hoofdstuk wordt het evaluatieproces van een GRIP 3/4-incident beschreven door de rollen van de veiligheidsregio en de Inspectie te schetsen.

1.4 Schematische weergave van het zelfevaluatie-instrument (ZEI)

1.5 Beschrijving Toetsingskader Rampenbestrijding op Orde

De ontwikkeling van het Toetsingskader

In de eerste helft van 2010 heeft de Inspectie 'De Staat van de Rampenbestrijding – Onderzoek Rampenbestrijding op Orde eind 2009' opgeleverd. Daarin wordt onder meer per regio beschreven wat de operationele prestaties zijn op het terrein van de rampenbestrijding, gezien vanuit de vereisten uit de Wet en het Besluit veiligheidsregio's.

Een wezenlijk onderdeel van deze methodiek is het toetsingskader. Dit document heeft tijdens de RADAR-onderzoeken haar nut bewezen en is binnen de Inspectie vastgesteld als beproefde uniforme werkwijze tijdens evaluaties van systeem oefeningen en/of GRIP 3/4-incidenten.

Een korte beschrijving van het Toetsingskader

Het Toetsingskader Rampenbestrijding op Orde biedt de veiligheidsregio's ondersteuning bij het zelfstandig uitvoeren van evaluaties van oefeningen en incidenten. Het kan worden gebruikt om de wettelijke eisen en prestaties tijdens incidenten en oefeningen inzichtelijk te maken en te beoordelen.

Elk onderwerp in het toetsingskader is als volgt opgebouwd: eerst wordt de basis uit de wet, het besluit of de aanvulling weergegeven in een kader. De Inspectie geeft een nadere toelichting op de desbetreffende eis. Daaronder is, al dan niet, de normering weergegeven of de wijze waarop de Inspectie de eis tijdens de evaluatie beoordeeld wil zien.

Het toetsingskader is opgenomen in de bijlage van dit instrument, dat beschikbaar is op de website van de Inspectie (www.ivenj.nl).

2

Systemoefening

2.1 Inleiding

In het Besluit veiligheidsregio's staat in artikel 2.5.1 het volgende over de systemoefening:

'Het bestuur van de veiligheidsregio draagt er zorg voor dat de onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing jaarlijks gezamenlijk een oefening houden met een fictieve ramp of crisis.'

Het voorbereiden van een dergelijke systemoefening kost veel tijd en capaciteit. Om u als veiligheidsregio te ondersteunen bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van deze oefening, stelt de Inspectie bijlagen ter beschikking die zij zelf heeft gebruikt bij haar RADAR-praktijktesten. In het schematisch overzicht op pagina 10 van de systemoefening staat per fase welke bijlagen u kunt gebruiken.

Zoals in de inleiding al is genoemd, stelt de Inspectie eisen aan een zelfevaluatie-rapport dat gebruikt kan worden als input voor de volgende 'Staat'. In een zelfevaluatiereport moet inzichtelijk worden gemaakt:

- in hoeverre de veiligheidsregio voldoet aan de eisen uit het Besluit veiligheidsregio's; en
- in hoeverre de veiligheidsregio vooruitgang heeft geboekt op de verbeterpunten uit de vorige 'Staat'; en
- daarnaast moet het zelfevaluatiereport door het bestuur van een veiligheidsregio zijn vastgesteld.

In dit hoofdstuk staat een beschrijving van de rollen van de Inspectie en de veiligheidsregio in de voorbereidings-, uitvoerings- en evaluatiefase van een systeem oefening.

2.2 Rollen van de veiligheidsregio en de Inspectie Veiligheid en Justitie

Het is de verantwoordelijkheid van de veiligheidsregio om jaarlijks een systeem oefening voor te bereiden, uit te voeren en te evalueren. De Inspectie ziet erop toe in hoeverre veiligheidsregio's aan deze wettelijke eis voldoen. Daarnaast ondersteunt de Inspectie de veiligheidsregio's middels dit zelfevaluatie-instrument bij de evaluatie.

In de volgende paragraaf worden de rollen van de veiligheidsregio's en de Inspectie per fase verder beschreven.

2.2.1 Voorbereiding van de systeem oefening

Veiligheidsregio's kunnen de 'Checklist Activiteiten' van de Inspectie gebruiken bij de voorbereiding van de systeem oefening. In deze checklist staat beschreven wat er moet gebeuren om een systeem oefening te organiseren en staat per werkzaamheid beschreven hoeveel tijd ermee gemoeid is.

Fase	Veiligheidsregio	Inspectie VenJ
Voorbereiding (Bijlage H)	Oefendoelen opstellen (Bijlage A)	Adviseren
	Scenario bepalen	
	Draaiboek opstellen	

Eén van de eerste belangrijke werkzaamheden die verricht moet worden in de voorbereidingsfase, is het opstellen van oefendoelen voor de systeem oefening. De oefendoelen voldoen als input voor de nieuwe 'Staat' wanneer deze:

- beantwoorden aan het gestelde in artikel 2.5.1 van het Besluit veiligheidsregio's en de toelichting hierop; en
- aansluiten op de geconstateerde verbeterpunten uit de vorige 'Staat'; en
- aansluiten op de eisen uit het Toetsingskader van de Inspectie.

De veiligheidsregio kan tevens aanvullende oefendoelen opstellen die voortkomen uit eigen ambities.

Na vaststelling van de oefendoelen is het raadzaam de Inspectie van deze oefendoelen op de hoogte te brengen, omdat de Inspectie dan een advies zal geven over de kwaliteit en de haalbaarheid van de oefendoelen. Daarmee wordt het aannemelijker dat de gegevens uit het zelfevaluatierapport gebruikt kunnen worden als input voor de volgende 'Staat'.

Een volgende stap voor de veiligheidsregio is het ontwikkelen van een scenario. De Inspectie kan slechts een evaluatierapport voor de volgende 'Staat' gebruiken, wanneer uit het zelfevaluatierapport blijkt dat het scenario GRIP-3/4-waardig en realistisch was. Daarnaast moet de veiligheidsregio het scenario voor de systeem oefening afstemmen op het risicoprofiel van de veiligheidsregio en moeten de oefendoelen aansluiten op het scenario. Aangezien het scenario bepalend is voor het verloop van de systeem oefening en dus voor het zelfevaluatierapport, is het raadzaam om met de Inspectie vooraf af te stemmen over het concept-scenario.

Een laatste belangrijke stap binnen de voorbereiding van een systeem oefening, is het opstellen van een draaiboek. Het draaiboek bestaat uit:

- het gekozen scenario; en
- de te behalen oefendoelen; en
- een beschrijving van de organisatie van de oefening; en
- een planning; en
- een lijst met personen/functionarissen die bij de oefening betrokken is en de taken/verantwoordelijkheden van deze functionarissen.

Zoals voor de oefendoelen en het scenario, kan de Inspectie de veiligheidsregio vanuit haar ervaringen met de RADAR-praktijktesten ook adviseren over het draaiboek.

2.2.2 Uitvoering van de systeemoefening

In de uitvoeringsfase zal de systeemoefening plaatsvinden. Het is de verantwoordelijkheid van de veiligheidsregio om de uitvoering van de systeemoefening goed te laten verlopen. De Inspectie ondersteunt de veiligheidsregio door verschillende bijlagen ter beschikking te stellen.

Fase	Veiligheidsregio	Inspectie VenJ
Uitvoering	Systeemoefening (Bijlage D/E/G)	Waarnemen

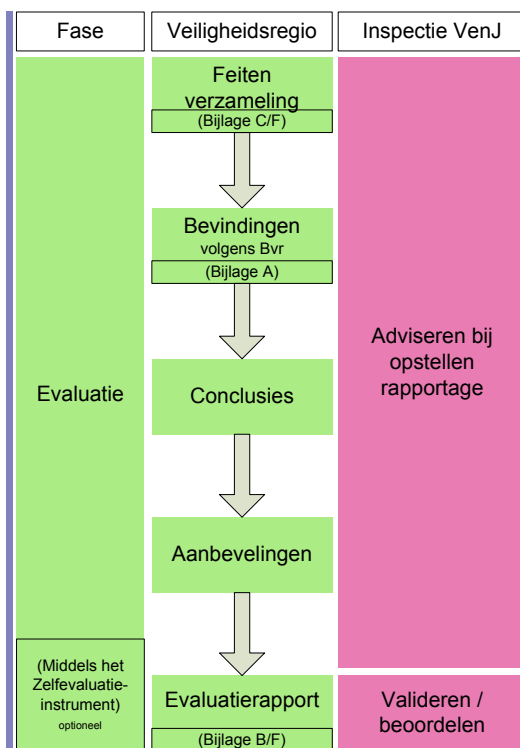
De Inspectie heeft bij de uitvoering van de systeemoefening de rol van waarnemer. Door waar te nemen bij de systeemoefening is de Inspectie in staat om in een later stadium het zelfevaluatie-rapport te kunnen valideren. De waarnemingen van de Inspectie staan niet ter beschikking voor de veiligheidsregio, maar zijn uitsluitend bedoeld voor de interne validatie door de Inspectie, op de rapportage van de veiligheidsregio.

Tijdens de systeemoefening is de oefenleiding in handen van de veiligheidsregio. Een waarnemer van de Inspectie loopt met de oefenleiding mee en zal slechts een adviserende rol innemen wanneer de voortgang van de systeemoefening gevaar loopt. Wanneer er tijdens de oefening bijvoorbeeld een GRIP incident plaatsvindt, kan de waarnemer van de Inspectie een advies uitbrengen over het al dan niet voortzetten van de systeemoefening.

Naast een waarnemer bij de oefenleiding, zal de Inspectie bij elk onderdeel van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding een of meerdere waarnemers inzetten. Deze waarnemers schrijven, met de eisen uit het Toetsingskader als uitgangspunt, op wat er gebeurt. Tijdens de systeemoefening zullen deze waarnemers slechts observeren. Er worden geen uitspraken gedaan over het optreden van de regio tijdens de oefening.

2.2.3 Evaluatie van de systeemoefening

De veiligheidsregio dient zelf een evaluatie uit te voeren van de systeemoefening. Om de veiligheidsregio te ondersteunen bij het uitvoeren van deze evaluatie, stelt de Inspectie onder andere een format van een zelfevaluatie-rapport ter beschikking. Daarnaast kan de Inspectie desgewenst adviseren bij het evaluatieproces en het opstellen van de rapportage.

De eerste stap in het evaluatieproces is het verzamelen van feiten over de systeemoefening. De Inspectie stelt hiervoor de documenten ter beschikking. U vindt deze documenten op de website van de Inspectie:

- De lijst 'Benodigde documenten na afloop van een toets of incident' is een belangrijk document voor de feitenverzameling. De Inspectie adviseert de veiligheidsregio om de documenten van deze lijst te verzamelen, omdat ze noodzakelijk zijn om vast te stellen in hoeverre de normen uit het Besluit veiligheidsregio's worden gehaald. De documenten op deze lijst worden in het geval van een systeemoefening tevens opgevraagd door de Inspectie, om in een later stadium het zelfevaluatie-rapport van een veiligheidsregio te kunnen valideren.

- Vervolgens kan de veiligheidsregio gebruik maken van de antwoorden op de waarnemersvragen en de 'groslijst'. De groslijst bevat per functionaris/onderdeel van de hoofdstructuur een groot aantal evaluatievragen die gesteld zouden kunnen worden. De veiligheidsregio kan een selectie maken uit deze vragen; ze hoeven niet allemaal beantwoord te worden. Wanneer (een selectie van) de vragen uit de groslijst beantwoord zijn, heeft een veiligheidsregio voldoende informatie om te kunnen beoordelen in hoeverre ze voldoet aan de eisen uit het Besluit veiligheidsregio's. Anders geformuleerd: de groslijst is een hulpmiddel om ervoor te zorgen dat alle aspecten aan de orde komen die de Inspectie graag in een zelfevaluatierapport behandeld wil zien.

Aan de hand van de hierboven genoemde brondocumenten uit de lijst 'Benodigde documenten na afloop van een toets of incident' en de invuldocumenten kan de veiligheidsregio in een feitelijk verslag haar bevindingen rapporteren. Op basis van het feitelijk verslag moet in het zelfevaluatierapport, wil het als input gebruikt kunnen worden voor de volgende 'Staat', worden opgenomen:

- in hoeverre de veiligheidsregio voldoet aan de eisen uit het Besluit Veiligheidsregio's; en
- in hoeverre de veiligheidsregio vooruitgang heeft geboekt op de verbeterpunten uit de vorige 'Staat'.

Het zelfevaluatierapport dient te worden afgesloten met de conclusies van de veiligheidsregio en de aanbevelingen voor de eigen organisatie. De laatste stap bij de evaluatie van een systeem oefening is het vaststellen van het zelfevaluatierapport door het bestuur van de veiligheidsregio en de aanbidding van het rapport aan de Inspectie.

3

GRIP 3/4-incident

3.1 Inleiding

In de Wet veiligheidsregio's en het Besluit veiligheidsregio's staat geen wettelijke verplichting voor het evalueren van GRIP 3/4-incidenten. Dat neemt niet weg dat het evalueren van deze GRIP-incidenten veel nuttige inzichten kan bieden aan een veiligheidsregio.

Een veiligheidsregio kan zelf een GRIP 3/4-incident evalueren, maar kan hierbij ook werkzaamheden uitbesteden aan een externe evaluator. Zoals eerder beschreven maakt dat geen verschil voor de verantwoordelijkheid (die blijft bij de veiligheidsregio) en voor de eisen die de Inspectie stelt: een zelfevaluatie-rapport van een GRIP 3/4-incident dat gebruikt kan worden voor de volgende 'Staat van de Rampenbestrijding' moet;

- zijn vastgesteld door het bestuur van de veiligheidsregio; en
- beschrijven in hoeverre een veiligheidsregio bij het incident voldeed aan de eisen uit het Besluit veiligheidsregio's; en
- beschrijven in hoeverre een veiligheidsregio vooruitgang heeft geboekt op de verbeterpunten uit de vorige 'Staat'.

In dit hoofdstuk staat een beschrijving van de rollen van de veiligheidsregio en de Inspectie bij het evalueren van een GRIP 3/4-incident. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een toelichting op de kwalitatieve steekproeven die de Inspectie trekt om de validiteit van een zelfevaluatierapport van een GRIP 3/4-incident te beoordelen.

3.2 Rollen van de veiligheidsregio en de Inspectie Veiligheid en Justitie

Wanneer een veiligheidsregio besluit een GRIP 3/4-incident te evalueren, ligt de verantwoordelijkheid voor die evaluatie en het zelfevaluatierapport bij de veiligheidsregio. De Inspectie ondersteunt de veiligheidsregio bij dit evaluatieproces door bijlagen beschikbaar te stellen en op verzoek adviezen te verstrekken. Daarnaast zal de Inspectie bij een zelfevaluatierapport van een GRIP 3/4-incident kwalitatieve steekproeven trekken om de validiteit ervan vast te stellen.

In de onderstaande paragraaf wordt per stap nader toegelicht wat de verschillende rollen van de veiligheidsregio en de Inspectie zijn.

3.2.1 Evaluatie van het incident

Incidentbestrijdingsfase

Bij een incident zullen er in principe geen waarnemers van de Inspectie naar het bron- of effectgebied gaan. Wanneer de Inspectie overweegt zelfstandig onderzoek uit te voeren naar een GRIP 3/4-incident of hiervoor wordt gevraagd door de veiligheidsregio, kan het zijn dat medewerkers van de Inspectie voor hun beeldvorming het brongebied willen bezoeken. Dit zal echter altijd in overleg met de veiligheidsregio gebeuren.

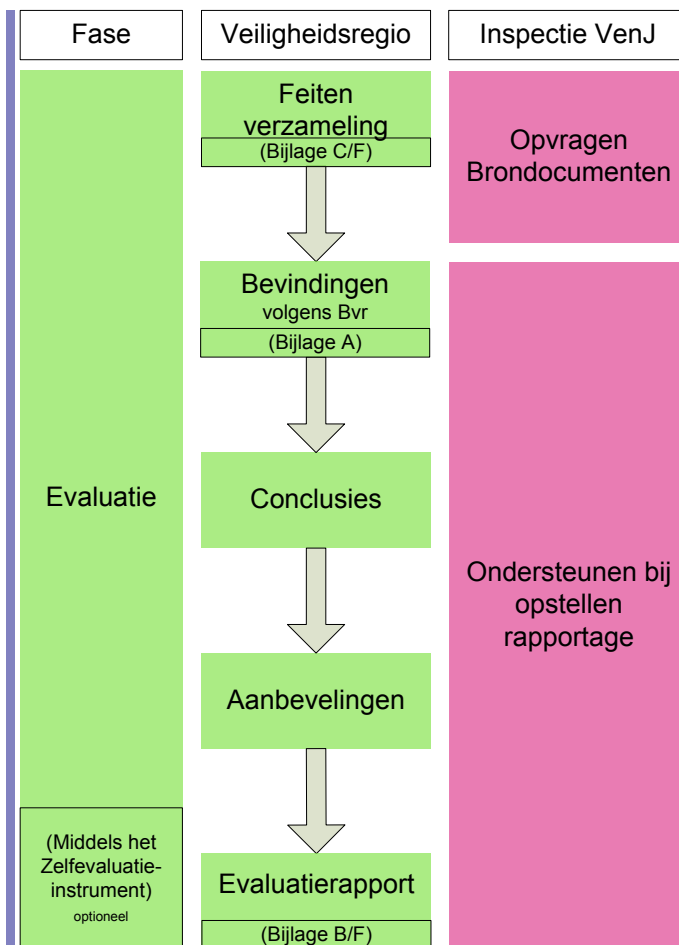
De Inspectie besluit of er al dan niet een onderzoek wordt ingesteld naar het GRIP 3/4-incident

Wanneer een veiligheidsregio het Nationaal Crisis Centrum (NCC) op de hoogte heeft gesteld van een GRIP 3/4-incident, zal het NCC op haar beurt de Inspectie over het GRIP-incident informeren. Het NCC benadert hiervoor de ‘Inspecteur van Dienst’ (IvD) van de Inspectie.

De IvD zal zich vervolgens met behulp van de ‘checklist intake incidenten’ een beeld vormen van het incident en beoordelen of een GRIP-incident onderzoekswaardig is. Daartoe heeft de IvD drie procesmogelijkheden;

- Wanneer de IvD op basis van de checklist tot de conclusie komt dat er een incidentonderzoek op zijn plaats is, legt de IvD dit als agendapunt voor aan het managementteam (MT) van de Inspectie. Wanneer het MT beslist een incidentonderzoek in te stellen, neemt zij onder andere contact op met overige Inspecties, de Onderzoeksraad voor de Veiligheid, bewindspersonen en de Directeur-Generaal van het ministerie.
- Als de IvD besluit het MT te adviseren om geen incidentonderzoek te doen, beoordeelt hij/zij of een eventueel zelfevaluatie-rapport van de veiligheidsregio ter input kan dienen voor de volgende ‘Staat’. Indien dit het geval is, zal de Inspectie de veiligheidsregio hiertoe adviseren. Dit besluit wordt door de IvD gemeld bij de onderzoeksleider Rampenbestrijding en het betreffende MT-lid van de Inspectie.
- Wanneer de IvD het GRIP incident als niet-onderzoekswaardig beoordeelt, vindt er geen onderzoek door de Inspectie plaats. Dit zal gemeld worden aan het MT en de veiligheidsregio. Mocht de veiligheidsregio een zelfevaluatie gaan uitvoeren, dan zal de Inspectie het zelfevaluatie-rapport niet als input voor de volgende ‘Staat’ gebruiken.

Wanneer de Inspectie oordeelt dat een zelfevaluatie-rapport van de veiligheidsregio gebruikt kan worden voor de volgende ‘Staat’, dan is het schema op de volgende bladzijde van toepassing.

Feitenverzameling door de veiligheidsregio

De eerste stap in het evaluatieproces van een GRIP 3/4-incident is voor de veiligheidsregio hetzelfde als de eerste stap in het evaluatieproces van een systeem oefening: de feitenverzameling. De Inspectie stelt voor deze stap dezelfde documenten beschikbaar als de documenten voor de systeem oefening.

U vindt deze documenten op de website van de Inspectie:

- De lijst 'Benodigde documenten na afloop van een toets of incident' is een belangrijk document voor de feitenverzameling. De Inspectie adviseert de veiligheidsregio om de documenten van deze lijst te verzamelen, omdat ze noodzakelijk zijn om vast te stellen in hoeverre de normen uit het Besluit Veiligheidsregio's worden behaald. De documenten op deze lijst worden opgevraagd door de Inspectie.
- Vervolgens kan de veiligheidsregio gebruik maken van de antwoorden op de observatievragen en de 'groslijst'. De groslijst bevat per functionaris/onderdeel van de hoofdstructuur een groot aantal evaluatievragen die gesteld zouden kunnen worden. De Veiligheidsregio kan een selectie maken uit deze vragen; ze hoeven niet allemaal gesteld te worden. Wanneer (een selectie van) de vragen uit de groslijst beantwoord zijn, heeft een veiligheidsregio voldoende informatie om te kunnen beoordelen in hoeverre de regio voldoet aan de eisen uit het Besluit veiligheidsregio's. Anders geformuleerd: de groslijst is een hulpmiddel om ervoor te zorgen dat aan aspecten aan de orde komen die de Inspectie graag in een zelfevaluatie rapport behandeld wil zien.

Opstellen van een zelfevaluatie rapport door de veiligheidsregio

Aan de hand van de brondocumenten uit de hierboven genoemde lijst 'Benodigde documenten na afloop van een toets of incident' en de invuldocumenten kan de veiligheidsregio in een feitelijk verslag haar bevindingen rapporteren. Op basis van het feitelijk verslag moet in het zelfevaluatie rapport, wil het als input gebruikt kunnen worden voor de volgende 'Staat', worden opgenomen:

- in hoeverre de veiligheidsregio voldoet aan de eisen uit het Besluit veiligheidsregio's; en
- in hoeverre de veiligheidsregio vooruitgang heeft geboekt op de verbeterpunten uit de vorige 'Staat'; en
- het zelfevaluatie rapport moet zijn vastgesteld door het bestuur van de veiligheidsregio.

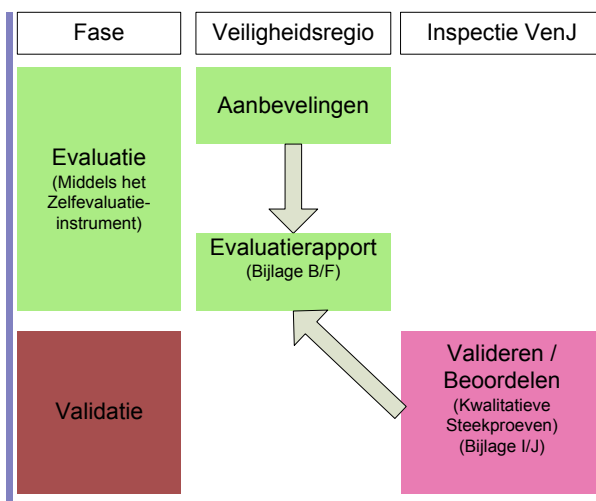
Het zelfevaluatie rapport dient te worden afgesloten met de conclusies van de veiligheidsregio en de aanbevelingen voor de eigen organisatie.

Indien de veiligheidsregio besluit het zelfevaluatie rapport in te richten conform de eisen van de Inspectie, dan wil de Inspectie graag op de hoogte worden gehouden van het evaluatieproces. Wanneer de veiligheidsregio besluit om (een deel van) de uitvoering van een evaluatie uit te besteden aan een externe evaluator, dan is het raadzaam de Inspectie te betrekken bij het formuleren van de onderzoeksvraag. Zodoende kan worden geborgd dat de externe evaluator gedurende het offertetraject bekend is met de eisen die de Inspectie

aan het evaluatierapport stelt. Overigens blijft de veiligheidsregio gedurende het gehele evaluatieproces verantwoordelijk voor de keuzes die in het proces gemaakt moeten worden: de Inspectie verstrekt bijvoorbeeld geen adviezen en/of neemt geen verantwoordelijkheid voor de keuze voor een externe evaluator.

Kwalitatieve steekproeven door de Inspectie

Wanneer een veiligheidsregio een (deel van het) evaluatierapport gereed heeft, zal de Inspectie de validiteit daarvan beoordelen. De Inspectie doet dit door enkele kwalitatieve steekproeven te trekken. Hierover leest u meer in de volgende paragraaf.

Vaststelling evaluatierapport en aanbieding aan de Inspectie

Wanneer de Inspectie het evaluatierapport als valide heeft beoordeeld, dient het evaluatierapport door het bestuur van desbetreffende veiligheidsregio formeel te worden vastgesteld. Daarna kan het evaluatierapport aan de Inspectie worden opgestuurd als input ten behoeve van de volgende 'Staat'.

3.2.2 Kwalitatieve steekproeven door de Inspectie Veiligheid en Justitie

In deze paragraaf wordt nader toegelicht waarom de Inspectie kwalitatieve steekproeven trekt bij zelfevaluatie-rapporten van GRIP 3/4-incidenten.

Het doel van de Inspectie bij het trekken van kwalitatieve steekproeven is om de validiteit vast te stellen van een zelfevaluatie-rapport door een reconstructie te maken van de wijze waarop een evaluator tot zijn bevindingen is gekomen. Het vaststellen van deze validiteit is van belang, omdat de Inspectie slechts zelfevaluatie-rapporten als input voor de volgende 'Staat' kan gebruiken wanneer deze valide beoordeeld zijn.

De Inspectie trekt alleen kwalitatieve steekproeven bij een GRIP 3/4-incident en niet bij een systeem-oefening. De reden hiervoor is dat de Inspectie bij een systeem-oefening de informatie uit een zelfevaluatie-rapport kan valideren door middel van haar eigen waarnemingen. Aangezien de Inspectie niet waarneemt bij een GRIP 3/4-incident, moet ze op een andere wijze tot validatie komen. De Inspectie gebruikt in dit geval kwalitatieve steekproeven om de validiteit van het onderzoeksproces en het oordeel (dat wil zeggen: de conclusies) vast te stellen.

De werkwijze van de Inspectie bij het trekken van kwalitatieve steekproeven is gedetailleerd beschreven in het 'Protocol voor het gebruik van kwalitatieve steekproeven door de Inspectie Veiligheid en Justitie'. Dit protocol is als bijlage opgenomen en vindt u op de website van de Inspectie.

² Er is sprake van validiteit als de informatie in het zelfevaluatie-rapport overeenkomt met hetgeen in het Griep 3/4-incident daadwerkelijk heeft plaatsgevonden en als de conclusies die getrokken aansluiten bij de onderliggende verzamelde gegevens.

Overzicht van bijlagen op de website

Algemeen

Toetsingkader Rampenbestrijding op Orde

Vorbereiding, uitvoeren en evaluatie systeemoefening

Format Rapportage

Benodigde documenten na afloop van een toets of incident

Waarnemerinstructies

Observatievragen

Groslijst

Logboek praktijktoets

Checklist activiteiten

Evaluatie GRIP 3/4-incidenten

Format Rapportage

Benodigde documenten na afloop van een toets of incident

Groslijst

Protocol kwalitatieve steekproeven

Methodologisch kader kwalitatieve steekproeven

Missie Inspectie VenJ

“De Inspectie Veiligheid en Justitie houdt toezicht op instellingen en organen die actief zijn op het terrein van veiligheid en justitie.

Hierdoor draagt de Inspectie VenJ bij aan verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering binnen haar toezichtdomein en aan een veilige samenleving.

De Inspectie levert met het toezicht een bijdrage aan het vervullen van de missie van het ministerie: werken aan een veilige en rechtvaardige samenleving.”

Dit is een uitgave van:
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Inspectie Veiligheid en Justitie
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.ivenj.nl

Foto omslag: Rob Altena

Augustus 2012 | Publicatienr: J-15266